

COMMENTARIA

AD TIT. INST.

DE OBLIGATIONIBVS,
& quibus modis re contrahitur oblig.

CHRISTOPHORI
PANTIAE IVRISCONSULTI,
ET PATRICII ALEXANDRINI,
IN TICINENSI ACADEMIA
publicè profitentis.

Recta quadam methodo exposita.

Scripto

VENETIIS,

Apud Minimam Societatem, M D XCIX.

Coll Soc. Iesu Salm. ex dono Regum.

Contrahitur obligatio. 115

ipso iure liberatum sit. l. I. C. de distrac. pign. vbi Castr. ait, quod usurarij volentes lucrari fructus, volunt, quod conficiatur instrumentum venditionis, & haec actio nascitur ex contractu dudum inito post secutam tamen solutionem; ita ut nascatur ex contractu propter solutionem: & haec est communis opinio, ut testatur Bell. hic in glof. vers. pignoratitia, per tex. in d. §. omnis. unde interfertur sine actione eum experiri, qui agit pignoratitia, ante quam sit satisfactum creditori, ut ibi per eum. Contraria verò datur creditori contra debitorem ad eos omnes necessarios sumptus consequendos, quos fecit in re pignorata. l. creditor, la 2. in fi. C. de pig. actio., de quo hic, per Aret. in fi., vbi etiam ponitur modus formandi libellum in pignoratitia.

AD QVID TENEATVR CREDITOR pignus recipiens.

Ad hoc responderet Imperator hic, & I. C. in l. si cum venderet. §. 1. de pign. actio. eum teneri de dolo, & culpa leui non de leuissima, nec de casu fortuito, adeò ut si res pignorata culpa creditoris leuissima aut fortuito casu perierit, non sibi; sed debitori tamquam domino pertinet. l. pignus. C. de pign. actio. Ratio est: quia contractus fuit celebratus gratia virtusque, datis scilicet, & recipientis, ut hic, iuxta distinctionem textus in l. si ut certo. §. nunc videndum. ff. commod., de qua supra in materia commodati dictum est: leuissima igitur culpa, & casus fortuitus spectant ad debitorem, qui est dominus rei pignoratae, nisi culpa creditoris casum precesserit, vel ita conuentum sit inter eos, quod creditor teneatur, etiam de casu. l. quae fortuitis, & ibi glof., & l. pignus, C. de pign. actio., & prout latius per Bell., & alios hic, in glof. vers. fortuito.

ILLVSTRISSIMO

ET REVERENDISSIMO D.

D. MICHAELI BONELLO,

S.Romanæ Ecclesiæ Cardinali Alexandrino &c.

Dominio suo colendissimo.

Christophorus Pantia I.C. Alexandrinus S.D.

V M p̄imum animum ad profitendum iuris interpretationem appuli, statim in animo habui, efficere, vt quam celerrimè fieri posset, meæ interpretationis aliqua constaret ratio, quæ argumento esset tibi, ad demonstrandum, quanta in me semper fuerit affectio, singularisque erga te deuotio, & quam propensus semper fuerit meus erga te animus, indicioque alijs esse quandoque posset ad detegendam multorum in alios coniectam rabiem, quibus cùm ingenij vim natura negat tamquam virtute carentes, secundum Arist. malitia pollut & calliditate valent. Hinc est, quod pauculos hosce licet acerbiores fortassis, quam par sit, ingenioli mei quarto anno profitentis fractus, quos superiori anno in scholis degustando auditoribus meis tradidi, tibi, qui præclarissimum Pij Quinti colenda memoriæ sanctitatis, & religionis exemplum hereditario quodam iure in te possides, decusq; , & patriæ nostræ splendor virtutibus tuis vbiq; fulges, consecrari, vt sint tibi arthæ loco, quia si hosce placuisse cognouero, matuiores offerre non retardabo; Interim autem Cardinalis Illustr. te rogatum velim, vt munusculum hoc, quod ego tibi seruus inter alios deditissimus offero, non aspernetis, magna enim elargiri, aut grandia prestatre fortunatorum est. Sed vna cum offerentis affectione, singulariq; ipsius erga te deuotione, clementer suscipias, & sub auctoritatis, dignitatis, & prudentiae tuæ clipeo protegas, remq; non ex precio, sed ex dantis voluntate æstimes. Vale, & te D.O.M. vt opto, secunder. Ex Ticinensi Academia, sexto idus Martij, Anno salutis Dominiçæ 1588.

CHRISTOPHORI
PANTIAE I. C. ET PATRICII
ALEXANDRINI IN TICINENSIS
academia publicè profitentis.

Commentaria ad tit. Inst. de oblig.

*SVBORDINATVR ET COM-
mendatur materia contractuum.*

1. Materia contractuum cur incipiat à tit. de oblig.
2. Quotidiana, & frequentiora plenius attingenda.
3. Contractus cur frequētores vltimis voluntatib⁹.

SV receptum est, (nobilissimi auditores,) vt altero anno à tit. de testamen. tamquam ab vltimaru voluntatum fonte, altero autem anno à tit. de oblig. , tamquam à clavi (teste Port. hic in princ.) in materia contractuum , lectiones nostræ summant exordium ; Quare postq; anno præterito de vltimis voluntatib⁹. dictum est, sequitur hoc anno declaranda contractu, simul & obli-
gationum materia, quæ quotidiana cùm sit, & frequens, plenius erit attingenda, iuxta consilium I. C. in l. legui ff. liber. leg. Immo frequentior hæc , & vtilior ab omnibus reputatur ; Videmus etenim, quòd homines vno deceidunt testamēto, sunt ēt qui intestati deceidunt,
3 contrahunt autem quotidie. Christo igitur auspice, rem ipsam aggrediar, facta tamen prius cōtinuatione tituli, vt moris est, nonnullisq; ad euidentiam præmissis . Interim autem estote memores ad quid huc venctitis .

A Triplex

Sicut ius ciuile tribus modis potissimum se habet circa contractus, & dispositiones hominum, nam aut eis adiicit, aut resistit, aut neq; adiicit, neq; resistit, Vel aliter, aut illas adprobat aut reprobat, aut neq; adprobat, neq; reprobat, Ita quoq; naturalis obligatio potest tripliciter considerari, adprobata à iure ciuili, reprobata, aut neq; adprobata, neq; reprobata sic colligitur ex l. legis virtus. ff. de legib.

Naturalis obligatio adprobata est, quæ oritur ex contractibus, & dispositionibus hominum à iure ciuili adprobatis, Potest autem altero de duobus modis contingere, quod ius ciuile adprobet huiusmodi disputationes,

2. primo propter consensum verum, & naturalem æquitatem, quæ in huiusmodi contractibus verè ac manifeste inest, exemplum in contractu emptionis, locacionis, & alijs contractib; adest in his manifesta, & expressa æquitas seruādæ fidei, hisce cōtractibus ius ciuile adiicit, & pp̄terea ex eis oritur naturalis obligatio propter verū consensum, & ciuilis propter iuris ciuilis adprobationem, & ex huiusmodi obligationibus oritur deinde actio empti, & locati, vt infra suis tit. habebimus. Secundo, pp̄ter tacitum consensum, siue naturalem æquitatem præsumptam, exemplum in sententia condemnatoria, iniusta in falso iuramento, & in contractu litterarum post biennium, hisce dispositionibus ius ciuile adiicit, propter æquitatem & consensum præsumptum, quia de iure ciuili præsumitur iudex rectè iudicare ideo res iudicata pro veritate accipitur. l. res iudicata de reg. iur. Nam non appellando tacitè creditur Reus sententiæ consentire, ideo videtur tacitus consensus adesse (licet supra in precedenti quest. nu. 8. contrarium verius esse demonstrarim) sic etiam præsumit ius ciuile hominem verū iurare; ideo iuramentum pro veritate habetur.

§. item si quis postulante, infra de action., eodem modo post biennium præsumit veram esse confessionem eius, qui scripsit se mutuo recepisse, quod non recepit; nam quia intra biennium scribens non petiit apocam sibi restituī, tacitè videtur scripturæ consentire.

Reprobata naturalis obligatio est, quæ prouenit ex contractibus

D tractibus